

Posudek bakalářské diplomové práce

Název práce: Sociální diferenciaci za vrcholného a pozdního principátu
Studijní obor: Dějiny starověku
Autor/ka práce: Radka Michaláková
Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Markéta Melounová, Ph.D.
Oponent/ka: JUDr. Miroslav Frýdek, Ph.D.

Předkládaná práce je hodnocena

1. Z hlediska obsahového záměru, naplnění zadání a zpracování předepsané literatury

dobře

2. Z hlediska požadavků na jazykovou správnost (pravopisné a jiné jazykové chyby)

velmi dobře

3. Z hlediska požadavků na formální úpravu, požadovaný rozsah, dodržování citačních norem, odkazy a bibliografii

výborně

4. Přípomínky, náměty, otázky k rozpravě:

Cílem bakalářské diplomové práce (s. 5) je náčrt obecného obrazu života neprivilegovaných občanů, humiliores, za principátu, a kontrastovat ho s životním obrazem privilegovaných honestiores. Uvedenou komparativní studii autorka založila na tretsňprávních pramenech římského práva období klasického a poklasického (předjustiniánského). Dílčí cíle jsou také uvedeny v jednotlivých subkapitolách.

Z obsahového hlediska jsou cíle bakalářské diplomové práce naplněny jen částečně (viz níže).

K vypracování diplomové práce si autorka zvolila popisně-teoretický postup, který aplikovala v rámci úvodních částí kapitol kvalifikační práce, které uváděly do rubrikované problematiky. Práce je napsána v odborném stylu, blížící se francouzskému odbornému vědeckému stylu. Práce je napsána odborně při zachování její čtivosti.

Autorka prokázala, že umí pracovat s odbornou literaturou a má základní orientaci v primárních pramenech.

K obsahové stránce mám zejména tyto výhrady, které si dovoluji také doporučit pro přípravu ústní obhajoby práce. Na několika místech autorka píše o diskriminaci či opisem o privilegovanosti jedné společenské vrstvy vůči jiné vrstvě. Dovoluji si nesouhlasit s tímto metodickým postupem, který je novodobý a není možné současné, nejenom právní konotace diskriminace aplikovat na starověký právní řád.

V kapitole 3.1 autorka obecně nazývá pravomoc nad ženou v římském právu jako auctoritas muže, bylo by však vhodnější uvést a vysvětlit jednotlivé typy mocí nad ženou (patria potestas, manus).

V kapitole 5 užívá autorka termín "prétorský soud". S daným označením neleze souhlasit, neboť se nejednalo o soud, ale o část řízení, které probíhalo před praetorem (fáze in ius).

V kapitole 5.1. popisuje autorka "prétorovo svolení", uvedené označení v kontextu dalšího textu spíše navozuje svévoli magistráta, než naplnění principu aequity a aplikování praetorského denegatio actionis. Stranou také nemůže zůstat právo zásahu kolegy praetora či konsula.

V kapitole 5.2. je vysvětlení zastavení majetku pomocí interdiktů missio in possessionem mylné, nešlo o zastavení majetku, ale o uvedení do držby majetku např. dlužníka či souzené osoby, které hrozila ztráta majetku a existovala obava z toho, že se bude majetku zbavovat např. na úkor svých dlužníků.

V kapitole 6.2. je spíše pojednáno o přeměně trestu, jako je beneficium dobrovolného odchodu z Říma před trestem chápáno, nejedná se tedy o zmírnění, ale o přeměnu trestu.

V rámci popisu trestního soudnictví chybí tzv. domácí soudy.

Na straně 34 autorka popisuje provokaci a apeleci. Dovoluji si nesouhlasit s jejím výkladem, neboť provokace byla aplikací občanského práva, které mělo přezkoumat rozhodnutí magistráta, který uložil trest v rámci koerční pravomoci, ale apelace je procesním institutem, který naboural zásadu "sententia iudicis pro veritate accipitur" a byl aplikovatelný výhradně v soudním řízení.

Poslední výhrada k obsahové stránce práce se vztahuje k straně 42, kde autorka exil nazývá trestem kapitálním a pekuniárním. Ztráta majetku však nebyla v tomto případě trestem vedlejším či doplňkovým, ale důsledkem odsouzení k exilu.

Otázky k rozpravě:

- a) V jakých politických, společenských a právních jevech spatřujete římskou ranou monarchii (principát) jako státní zřízení s feudálními prvky (strana 5.)
- b) Je možné vysvětlit diferenciaci trestů u římském právu v období principátu tradicí, která v trestním právu panovala od prvního rozdělení římského občanstva v době královské?
- c) Místo praetorské právo tvorby v římském právu (ad kapitola 4).
- d) Jaký společenské a politické aspekty měly contiones v legislativním procesu?
- e) Jaká byla odpovědnost soudce (iudex privatus) za výkon rozhodčí činnosti?
- f) Je možné na základě tohoto textu Tacitus Annales II. 30: „Když to obžalovaný popíral, ale otroci potvrzovali, bylo usneseno dotázat se otroků právem útrpným. Poněvadž podle

starého usnesení senátu nebyl dovolen výslech proti pánu ve věci hrdelní, chytrý a v novém právu vynalézavý Tiberius poručil, aby byli po jednom prodání právnímu zástupci státu, bezpochyby proto, aby bylo možno vyslýchat otroky proti Libonovi bez porušení usnesení senátu.“ pozměnit Pölönenovu teorii, kterou zmiňujete na straně 35?

Celkový návrh hodnocení:

dobře

V Brně dne 6. srpna 2021

.....
JUDr. Miroslav Frýdek, Ph.D